

7: κάνει τη διαδρομή που ονειρευ-
εσαι». Να απαντήσουν ουσιαστικά
στα ερωτήματα της εποχής: πώς

που αποκλείει τα ομαδικά και τη συνά-
θροιση για λόγους τέχνης; Αύριο

να ο σκηνοθέτης Σίμος Κακαλας
(«Στρατιωτική ζωή εν Ελλάδι»)

ντεο υπογραφει-ο εικαστικός και
video designer Παντελής Μάκκας.

TA NEA 7/12/20

Η γυναίκα που άνοιξε το «Πούσκιν» στον κόσμο

Εφυγε από τη ζωή η Ιρίνα
Αντόνοβα, διευθύντρια επί 51
χρόνια στο μεγαλύτερο μουσείο
ευρωπαϊκής τέχνης στη Μόσχα

ΤΗΣ ΜΑΙΡΗΣ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ

Η γυναίκα που άφησε ανεξίτηλη τη σφραγίδα της επί 51 χρόνια στο μεγαλύτερο μουσείο ευρωπαϊκής τέχνης στη Μόσχα είχε να επιδείξει ορισμένους αδιαμφισβήτητους «θριάμβους»: πέτυχε τη μεταφορά της Μόνα Λίζα από το Λούβρο στη σοβιετική πρωτεύουσα (1974) και αρνήθηκε σθεναρά την επιστροφή στη Γερμανία των θησαυρών που ο Κόκκινος Στρατός πήρε ως λάφυρα από τις ναζιστικές δυνάμεις. Η Ιρίνα Αντόνοβα έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 98 ετών, θύμα κι εκείνη του κορωνοϊού, ο οποίος επιβάρυνε τα υποκείμενα προβλήματα στην υγεία της.

Η μεγάλη κυρία των μουσείων της Ρωσίας και πρώτη διευθύντρια στο Μουσείο Πούσκιν διατηρούσε δύο ρεκόρ - εκείνο της γηραιότερης επικεφαλής ιδρύματος, αλλά και της θητείας με τη μεγαλύτερη διάρκεια. Ήταν μάλιστα εκείνη που κατάφερε να μετατρέψει το ίδρυμα που διοικούσε σε ένα παράθυρο προς τον έξω κόσμο για τους απομονωμένους λόγω του σοβιετικού καθεστώτος συμπατριώτες της και να αντιμετωπίσει με το κύρος της την άκαμπτη πολιτιστική πολιτική της Σοβιετικής Ενωσης. Παρέμεινε δε στη θέση της και μετά τη διάλυση της ΕΣΣΔ, καθώς αποχώρησε

από τη διεύθυνση του μουσείου σε ηλικία 91 ετών, το 2013, αναλαμβάνοντας τη θέση της προέδρου.

Γνωστή και ως «μαχίτρια της τέχνης» η Ιρίνα Αντόνοβα ήταν εκείνη που με τις διεθνείς της διασυνδέσεις φιλοξένησε στο μουσείο που διοικούσε 100 αριστουργήματα από το Μπτροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης, την έκθεση με τους θησαυρούς από τον τάφο του Τουταγχαμών, ενώ τόλμισε να παρουσιάσει έργα αφηρημένης και πρωτοποριακής τέχνης ρώσων και διεθνών καλλιτεχνών, γεγονός που έμοιαζε αδύνατο σε μια χώρα που ανάλογη έκθεση είχε στο παρελθόν διαλυθεί με μπουλντόζες, ενώ ο ηγέτης της χώρας Νικίτα Χρουστσόφ είχε δηλώσει ότι πίνακες αφηρημένης ζωγραφικής θα μπορούσε να φτιάξει κι ο εγγονός του. Διαβατήριο για την επιτυχία της να μετατρέψει μια συλλογή αντιγράφων αρχαίων αγαλμάτων σε μουσείο πρώτης γραμμής ήταν σαφώς η ευφυΐα της και οι γνώσεις της, αλλά σημαντικό ρόλο έπαιξε και το γεγονός ότι ο πατέρας της ανήκε στην τάξη των μπολσεβίκων (διετέλεσε επικεφαλής ερευνητικού ιδρύματος), και αυτό διευκόλυνε ιδιαίτερα τις διαπραγματεύσεις της με τους γραφειοκράτες του καθεστώτος, ώστε «να μας επιτρέπεται να κάνουμε πράγματα που δεν θα επιτρέπονταν ποτέ σε άλλους χώρους», όπως είχε παραδεχτεί και η ίδια σε ντοκιμαντέρ με αφορμή τα 100 χρόνια του μουσείου.

Η ΛΗΛΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ.

Ένα σημαντικό κεφάλαιο στην πορεία της Αντόνοβα ήταν η στάση της σχετικά με τους πολιτιστικούς θησαυρούς που ο Κόκκινος Στρατός πήρε ως λεία από τη ναζιστική Γερμανία. Ανάμεσά τους ο περίφημος θησαυρός του Πριάμου με ευρήματα του Ερρίκου Σλήμαν από την Τροία, η τύχη του οποίου αγνοούνταν για δεκαετίες, ενώ επί της ουσίας βρισκόταν στις αποθήκες του μουσείου Πούσκιν και η διευθύντριά του δόλωνε άγνοια για την ύπαρξή του. Για το γεγονός αυτό μάλιστα η ίδια υποστήριξε αργότερα πως δεν μπορούσε να πράξει διαφορετικά υπό το σοβιετικό καθεστώς. Ακλόνητη πεποίθησή της ήταν ωστόσο ότι οι πολιτιστικοί θησαυροί έπρεπε να ανημετωπιστούν ως αποζημίωση των Γερμανών για τις ανυπολόγιστες απώλειες που υπέστη ο σοβιετικός λαός κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Πρωτοστάτησε, λοιπόν, στην ψήφιση νόμου που όριζε ότι «τα πολιτιστικά αγαθά που μεταφέρθηκαν από τη Γερμανία αποτελούν πολεμικά αποζημίωση». Θεωρούσε μάλιστα πως μια κίνηση επιστροφής των λεηλατημένων από τη Ρωσία προς τη Γερμανία θα άνοιγε τον ασκό του Αϊόλου για τη διάλυση των συλλογών όλων των μεγάλων μουσείων ανά τον κόσμο.

Η Ιρίνα Αντόνοβα
καταφθάνει στο
Μουσείο Πούσκιν με
μηχανή που οδηγεί
ο... ηθοποιός Τζέρεμι
Αϊρονς, στα εγκαίνια
έκθεσης το 2007

κυσις
πικών
πό το
/πης
ρορο-
% (tax
ου θα
αυτό
υπικό
ε) που
σότε-
θνείς
νέσω
ιατος
is πε-

ο
πό το
ρικοί,
«στέ-
πύριο
ρέρει
γκώ.
πρια
έγρα-
μείων
λλης,
αφι-
ε να
:ι τη
εικό-
' από
λικά
| βρή-
/ορι-
τερα
| του
/ και
αγε-
που
τοπο
που

ΕΣ